

Występowanie, czynniki ryzyka i postępowanie w przypadku otyłości u psów i kotów

Otyłość

Otyłość jest ważnym zagadnieniem dotyczącym psów i kotów. Jest to choroba, która znacząco pogarsza jakość życia zwierzęcia i może prowadzić do wielu innych poważnych zaburzeń.

Dla niektórych opiekunów określenie, czy zwierzę jest otyłe czy też nie, stanowi nie lada wyzwanie. Lekarz weterynarii może w tym pomóc poprzez zważenie czworonoga i określenie jego kondycji ciała (BCS- body condition score). Przyjmuje się, nadwaga to 15%, a otyłość 30% więcej niż optymalna masa ciała. Jeśli Twój pupil jest otyły, lekarz weterynarii pomoże w zmodyfikowaniu diety i opracowaniu planu aktywności fizycznej, dzięki którym zwierzę będzie miało szansę wrócić do zdrowej masy i kondycji ciała.

Co może być przyczyną nadwagi u psów i kotów?

Najpowszechniejszą przyczyną nadwagi jest przekarmienie połączone ze zbyt małą aktywnością fizyczną. Jeśli energia pokarmowa (wyrażona w kilodżulach (kJ) lub kaloriach (kcal) przekracza energię wydatkowaną przez zwierzę, nadmiar energii jest magazynowany w postaci tkanki tłuszczowej. Oznacza to, że skorygowanie nadmiernej masy ciała jest w dużym stopniu zależne od rodzaju i/lub ilości pokarmu dostarczanego psu lub kotu oraz od zwiększenia wydatku energetycznego poprzez wzrost aktywności fizycznej.

Nawyki żywieniowe oraz styl życia wpływają na występowanie otyłości u zwierząt. Zalicza się do nich takie czynniki jak: częstotliwość karmienia, pozostawianie dostępnych misek z jedzeniem (karmienie do woli, *ad-libitum*), rodzaj i ilość podawanego pokarmu (np. resztki ze stołu). Zwierzęta poddane zabiegowi kastracji mogą być bardziej narażone na przybieranie na wadze z powodu zmian hormonalnych, powodujących, że czworonogi potrzebują mniejszej dawki energii w diecie. Niska aktywność fizyczna oraz wiek średni są uważane za czynniki ryzyka występowania otyłości u psów i kotów.

Dlaczego zwierzęta się przejadają?

1. Przekarmienie

Wiele osób cieszy się widząc swojego pupila jedzącego i jednocześnie czuje się trochę winnych z powodu swojej długiej nieobecności w domu w ciągu dnia. Skutkuje to tym, że niektórzy opiekunowie podają swojemu pupilowi nadmierną ilość i/lub nieodpowiedni rodzaj pokarmu na przykład wysokoenergetyczne resztki ze stołu lub zbyt dużo przekąsek. Dzieje się tak szczególnie wówczas, gdy za żywienie pupila odpowiada więcej niż jeden członek rodziny.

2. Nuda i stres

Ostatnie badania zakładają, że niektóre zwierzęta przejadają się w odpowiedzi na stres związany z nudą, osamotnieniem i smutkiem. To może tłumaczyć, dlaczego niektóre zwierzęta w gospodarstwie domowym przybierają dodatkowy kilogram lub dwa, podczas gdy inne nie¹.

3. Konkurencja między zwierzętami

Jeśli w domu mieszka więcej zwierząt, konkurencja o pokarm może spowodować, że będą one zjadały więcej niż potrzebują.

4. Wpływ hormonów

Zwierzęta poddane zabiegowi kastracji mają tendencję do przybierania na wadze, co jest związane z faktem, że opiekunowie nie uwzględniają zmniejszonego zapotrzebowania energetycznego po sterylizacji. Lekarz weterynarii może poradzić w kwestii ilości i rodzaju pokarmu odpowiedniego dla zwierzęcia po kastracji.

5. Stan zdrowia

Niektóre leki (np. kortykosteroidy) i choroby (np. niedoczynność tarczycy) mogą wpływać na nadmierny pobór energii w stosunku do jej wydatkowania.

Konsekwencje zdrowotne nadwagi i otyłości u psów i kotów:

Psy i koty z nadwagą lub otyłością mogą żyć krócej i mieć pogorszoną jakość życia z powodu różnego rodzaju konsekwencji nadmiernej masy ciała. Ważne jest, aby zdawać sobie sprawę, że otyłość jest powszechnym problemem, któremu w znaczącej większości przypadków można zapobiegać.

Otyłość jest związana z licznymi zaburzeniami takimi jak²⁻⁶:

- Osteoarthritis (zapalenie kostno-stawowe)
- Choroby układu sercowo-naczyniowego
- Insulinooporność/ cukrzyca typu 2
- Zwiększone ryzyko zabiegów chirurgicznych
- Zaburzenia rozrodu
- Wzrost podatności na zakażenia
- Wzrost ryzyka występowania pewnych typów nowotworów
- Choroby wątroby i trzustki

Jeśli opiekujesz się starszym psem z nadwagą, możesz zauważyć, że jest on mniej zainteresowany wychodzeniem na spacer. Może to być pierwszy objaw, że u Twojego psa rozwija się zapalenie stawów, które może nasilać się przy nadmiernej masie ciała, obciążającej układ ruchu. Dobrze jest w takiej sytuacji zasięgnąć porady lekarza weterynarii.

Ile jedzenia powinien otrzymywać mój pupil?

Ważne jest, aby wiedzieć ile jedzenia powinno się podawać zwierzęciu, aby zaspokoić jego potrzeby energetyczne. Poszczególne rodzaje pokarmu znacząco różnią się zawartością energii w 100g. Na przykład sucha karma dostarcza o wiele więcej kalorii niż taka sama ilość (w gramach) mokrego pokarmu.

Instrukcje stosowania umieszczone na etykietach należy odbierać **jedynie jako przewodnik** dla opiekunów, którzy najlepiej powinni określić potrzeby żywieniowe swojego pupila oraz ilość i rodzaj pokarmu dopasowane do wielkości/ rasy, wieku, stylu życia, warunków środowiskowych, kondycji i poziomu aktywności fizycznej. Jeśli pies lub kot robi się zbyt pulchny, oznacza to, że zjada więcej kalorii niż potrzebuje, zatem powinno się zmniejszyć wielkość jego posiłków lub podawać zwierzęciu pokarm podzielony na określoną liczbę posiłków zamiast stałego dostępu do jedzenia.

Jak ocenić, czy pies lub kot jest otyły?

Opiekunowie mogą nauczyć się oceniać kondycję ciała swojego psa lub kota poprzez oglądanie i omacywanie okolic żeber, kręgosłupa i talii i porównywanie zaobserwowanego stanu ze specjalnymi tablicami/schematami kondycji ciała/ wykresami masy ciała. Patrząc na zwierzę z góry, powinniśmy widzieć wyraźne wcięcie pomiędzy końcem klatki piersiowej a początkiem kręgosłupa lędźwiowego⁷. Przesuwając dłoń wzdłuż grzbietu i boków zwierzęcia powinno się przy delikatnym nacisku wyczuć zarówno kręgi jak i żebra czworonoga. Lekarz weterynarii może pomóc w określeniu kondycji ciała Twojego pupila.

Idealna kondycja ciała Twojego pupila

Możesz ocenić kondycję ciała zwierzęcia na podstawie wyglądu oraz w odniesieniu do wykresów masy ciała, rasy i płci zwierzęcia. W określaniu kondycji ciała pupila mogą pomóc następujące przewodniki:

- World Small Animal Veterinary Association (WSAVA) dog body condition score
- WSAVA cat body condition score

Jeśli kondycja ciała Twojego pupila wynosi pomiędzy 7 a 9 (nadwaga-otyłość) powinieneś zareagować i zasięgnąć porady lekarza weterynarii.

Kontrola masy ciała

Jeśli Twój pupil ma nadwagę (BCS 7) lub jest otyły (BCS 8/9), zwróć się do lekarza weterynarii. Zanim zostanie wdrożony jakikolwiek program odchudzający należy przeprowadzić kompleksową kontrolę ogólnego stanu zdrowia zwierzęcia. Mogą być również potrzebne badania krwi, aby wykluczyć podłoże chorobowe nadmiernej masy ciała.

Lekarz weterynarii oszacuje idealną masę ciała Twojego pupila i określi liczbę kalorii, jaką zwierzę potrzebuje, aby osiągnąć tę masę. Lekarz pomoże również w ustaleniu zmian dietetycznych lub przepisze specjalną dietę leczniczą dla otyłych zwierząt, aby zredukować tkankę tłuszczową.

Osiągnięcie sukcesu zależy od Ciebie i innych członków Twojej rodziny. Tylko Ty możesz umożliwić swojemu pupilowi utratę nadmiernej masy ciała. Będzie to wymagało wysiłku i wyrzeczeń, ale jest tego warte w perspektywie lepszej jakości życia czworonoga, jego zdrowia i Waszej wyjątkowej relacji. Podawanie zwierzęciu pokarmu o niższej zawartości energii (niższej kaloryczności) jest lepszym i bardziej efektywnym sposobem kontrolowania podaży kalorii niż oferowanie mniejszej porcji zwykłego pokarmu.

Ćwiczenia

Osiągnięcie i utrzymanie zdrowej masy ciała nie jest tylko kwestią diety. Regularne treningi są dobre do odchudzania zwierzęcia, gdyż zwiększają wydatek energii. W połączeniu z odpowiednią dietą ćwiczenia fizyczne pomagają pupilowi szybciej pozbyć się dodatkowych kilogramów. Wspólny spacer czy bieganie są dobre zarówno dla Twojego ulubieńca jak i dla Ciebie. Zachęcenie kota do ćwiczeń jest trudniejsze, ale korzystając z własnej kreatywności i kocich zabawek, które zaspokajają naturalne instynkty łowieckie Twojego mrućka, uda Ci się zachęcić do aktywności swojego kota. Drapaki i domki-drzewka również pomagają zwiększyć wydatek energetyczny pupila⁸.

Piśmiennictwo:

1. Stress-induced and emotional eating in animals A review of the experimental evidence and implications for companion animals. Franklin D. McMillan, Journal of Veterinary Behaviour Vol 8, Issue 5, Sept 2013
2. <http://www.adelaidevet.com.au/weighty-problems-weight-loss-for-your-pet>
3. Joshua, J.O. (1970). The obese dog and some clinical repercussions, J Sm Anim Pract, 11, 601-606.

4. Williams, G.D. and Newberne, P.M. (1971). Decreased resistance to salmonella infection in obese dogs, Fed Proc, 30, 572.
5. Center, S.A. (1986). Feline liver disorders and their management, Comp Cont Ed, 8, 889-903
6. Thornburg, L. P., Simpson, S. and Diglio, K. (1982). Fatty liver syndrome in cats. J Amer Hosp Assoc, 18, 397. The Veterinary Record, May 2005.
7. http://kb.rspca.org.au/How-do-I-tell-if-my-dog-is-overweight_43.html
8. www.petmd.com/cat/wellness/evr_ct_exercising_with_your_cat_a_how_to_guide

Niniejszy materiał przygotowany przez GAPFA zawiera jedynie informacje ogólne. W celu uzyskania szczegółowych porad i informacji na temat karmienia i opieki nad zwierzęciem, zalecamy konsultację z lekarzem weterynarii. Po więcej informacji na temat Global Alliance of Pet Food Associations zapraszamy na stronę internetową www.gapfa.org